

Tízéves az Egyházi Könyvtárak Egyesülése

(Az EKE története – befejező rész)

4.2.3 Szakmai kirándulások

Az idővel több naposra bővült összejöveteleken szervezett szakmai kirándulásokon megismerkedtünk az adott város és környéke nevezetességeivel, jelentős egyházi gyűjteményeivel és könyvtáraival, az adott felekezeti sajátos műemlékeivel.

1996-ban Budapesten megnéztük a vendéglátó Ráday Könyvtárat, a Központi Szeminárium „Pálos Könyvtárát”, az Országos Evangélikus Könyvtárat és az Országos Rabbiképző Intézet Könyvtárát.

1997-ben Pápával ismerkedtünk meg, majd kirándultunk Győrbe és Pannonhalmára.

1998-ban a műemlékekben gazdag Eger megtekintése után Gyöngyösre kirándultunk, ahol megnéztük az akkor már újra a ferencesek birtokában levő műemlékkönyvtárat.

1999-ben Sopron nevezetességeivel ismerkedtünk meg, megnéztük a Soproni Lyceum Könyvtárát is, majd Sárvárra és Nemeskérre kirándultunk.

2000-ben Esztergomot nézhettük meg, majd Visegrádra és Szentendrére látogattunk, ahol a Szerb ortodox múzeumot és könyvtárat tekintettük meg.

2001-ben Debrecenből Nagyváradra kirándultunk, megnéztük a Nagyvárad Püspöki Könyvtárát is, és Belényesre folytattuk volna tovább utunkat, ám egy szerencsés kimenetelű baleset után vissza kellett fordulnunk.

2002-ben Pannonhalma volt a házigazda. A bencés rend másik fontos helyét, Tihanyt látogattuk meg, és útközben Zircre is betértünk.

2003-ban Sárospatakon voltunk. A Rákóczi-évre emlékezve Borsiba és Kassára kirándultunk, valamint Vizsolyba és Göncre.

4.2.4. Pályázatok

A rendszerváltás után, az 1990-es évek elején egy újabb finanszírozási forma jött létre, a pályázati finanszírozás, mely nemcsak a gazdasági életben, hanem a kulturális területen is változást jelentett egy-egy intézmény gazdálkodásában.

A javarészt állami (gyűjteményi) támogatásból fenntartott egyházi könyvtárak közül a legnagyobbak éltek először ezekkel a lehetőségekkel, azok, amelyek 1950 után is könyvtárra emlékeztető módon működtek.

1993-ban létrejött a *Nemzeti Kulturális Alap* (NKA – 1998-tól Nemzeti Kulturális Alapprogram), mely az 1993. évi XXIII. törvény alapján a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma (NKÖM) költségvetésébe tartozó, elkülönített fejezeti kezelésű előirányzatból – mellyel a mindenkor miniszter rendelkezik – biztosított a könyvtárak számára pályázati lehetőséget, kezdetben inkább restaurálásra, majd a következő évektől technikai fejlesztésekre, szakmai konfe-

Érseki Könyvtár, Kalocsa

*Tiszántúli Református Egyházkerület
és Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtára*

renciákra, szakmai kiadványok megjelentetésére, de retrospektív katalóguskonverzióra is.

Az 1997-ben megjelent, ún. *kulturális törvény* minden magyarországi könyvtárra érvényes, hatálya alá tartoznak az egyházi könyvtárak is. A törvény előkészítése során az addig használt kategóriák (közművelődési könyvtár, szakkönyvtár, felsőoktatási könyvtár stb.) helyett a törvényalkotók a nyilvános és nem nyilvános kategóriákat ajánlották inkább. 2000-tól, a *nyilvános könyvtári jegyzék* elkészülte után a nyilvánosságot vállaló egyházi könyvtárak számára az alapellátást biztosító állami támogatáson túl pályázati lehetőségek is nyíltak. Az NKA mellett az NKÖM is írt ki hasznos pályázatokat dokumentumvásárlásra, technikai fejlesztésre, a korszerű könyvtári környezet kialakítására. 2000 után egyéb pályázati lehetőségek is adódtak – például az Informatikai és Hírközlési Minisztérium (IHM) pályázata – digitalizálásra, eszközvásárlásra.

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése kezdetől fogva felismerte a pályázatok adta lehetőségeket, és szorgalmazta a tagkönyvtárak körében, hogy éljenek ezekkel. Az egyesülés

vezetői rendszeresen felhívják a figyelmet a pályázati kiírásokra.

A '90-es évek végétől országos hatókörű közművelődési, közgyűjteményi tevékenységi körű társadalmi szervezeteként az Egyházi Könyvtárak Egyesülése is tudott pályázni működésére, az alapszabályban meghatározott tevékenységére. Szakmai konferenciánk megrendezésére az NKA-tól is rendszeresen nyertünk támogatást.

4.2.5 PR (Névtár, levelezőlista, honlap)

Az alapszabály értelmében az egyesülés rendszeresen *Névtárat* (később *Évkönyvet*) jelentet meg, melyet a titkár szerkeszt. A Névtárban a közgyűléshez kapcsolódó ülészak előadásait, a szakmai vita összefoglalását, a közgyűlésen történeteket és a tagkönyvtárak adatait teszi közzé. A Névtár első, próbaszáma 1996-ban jelent meg, majd 1999-től 2003-ig évente jöttek az újabbak. A Névtárat megkapták a nagy országos könyv-

Érseki Könyvtár, Veszprém

tárak, a megyei könyvtárak és természetesen a tagkönyvtárak is.

Az első időszakban talán a tagkönyvtárak adatai (a működésre, elérhetőségre, állományra vonatkozó adatok) jelentették a legfontosabb információt a „világi kollégák” számára, hiszen az egyházi könyvtárak a rendszerváltást megelőző időszakban nem nyilvános vagy korlátozottan nyilvános gyűjteményként működtek.

1997-ben a Könyvtári Levelező/lapban megjelent az akkori elnök, *Bánhegyi Miksa* cikke az egyházi könyvtárakról, 2000 májusától cikkorozat jelent meg az egyházi gyűjteményekről, így a tudományos kutatást nem feltétlenül végző világi kollégákban (hiszen az egyházi gyűjteményeket korábban csak tudományos kutatók használták, ha használták) is tudatosult, hogy a magyarországi könyvtári rendszeren belül létezik és működik egy sajátos csoport, az egyházi könyvtárak csoportja.

2002-ben megszületett az egyházi könyvtárak *levelezőlistája*, 2003-ban pedig az egyesülés

honlapja (www.eke.hu). Mindkettőt a pannonhalmi Főapátsági Könyvtár szervere fogadta be és szolgáltatja. A nem nyilvános, csak egyházi könyvtárosok számára hozzáférhető levelezőlista megkönnyítette és gyorsította a kommunikációt a kollégák között. A honlapról viszont bárki jól tájékozódhat az egyesületről, de az egyes egyházi könyvtárakról, elérhetőségükről, munkájukról is. Hasznos (szakmai) olvasnivalókat is találunk itt. A honlap újabb lehetőséget adott arra, hogy az egyesülést jobban megismerje a szakma.

4.2.6 Elkobzott könyvek

Az egyesülés első és legjelentősebb tevékenysége az iskolák 1948-ban történt államosításakor és a szerzetesrendek 1950-ben történt feloszlásakor elkobzott és még fellelhető könyvek visszaszármaztatása volt eredeti tulajdonosaikhoz.

Az egyesülés szinte már a megalakulása pillanatától, 1995-től tárgyalásokat kezdett az Országos Széchényi Könyvtárral (OSZK), hogy a különböző egyházi könyvtárak visszakaphassák az elkobzott könyveket. 1996-ban kezdődött meg a könyvek visszaadása az OSZK fölőspéldány

központjaiból (a Régi Fóti úti zsinagóga épülete, a Hold utcai raktár); 1997-ben történt meg az RMK kötetek visszaadása az OSZK-ból. A különböző nagy gyűjtőraktárakba került állománytöredékeket folyamatosan kapták vissza az egyházi könyvtárak. A munka, melyet az egyesülés akkori elnökeként Bánhegyi Miksa és a pannonhalmi könyvtár munkatársai végeztek, 2002-ig tartott.

5. Az egyesülés kapcsolata külföldi szakmai szervezetekkel

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése a német katolikus teológiai könyvtárak munkaközösségének (AKThB – Arbeitsgemeinschaft Katholisch-Theologischer Bibliotheken) mintájára jött létre, de *ökumenikus* jelleggel.

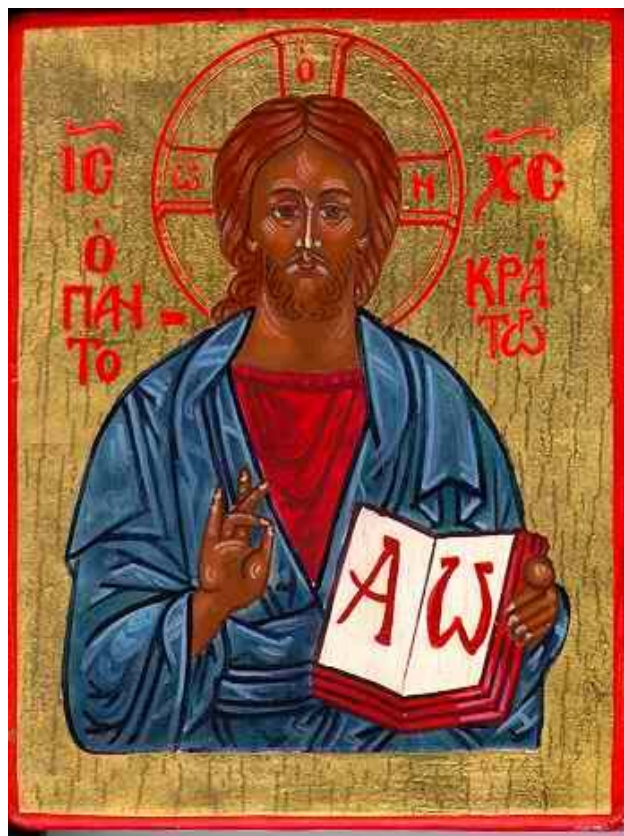
A pannonhalmi Főapátsági Könyvtár évtizedek óta személyes ismeretségen alapuló kapcsolatban állt külföldi egyházi könyvtári szakmai szervezetekkel (AKThB, BETH – Bibliothèques Européennes de Théologie), részt vett a közgyűléseiken, megkapta beszámolóikat.

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése első elnöke, Bánhegyi Miksa, a pannonhalmi Főapátsági Könyvtár igazgatója kezdeményezésére az egyesülés már az első hivatalos közgyűlés összehívása után (1995. november 7.) kereste a kapcsolatot a külföldi hasonló szervezetekkel, így a Teológiai Könyvtárak Egyesüléseinek Nemzetközi Tanácsával (Conseil International des Associations de Bibliothèques de Théologie, ma BETH – Bibliothèques Européennes de Théologie).

Az Európai Unió által is elfogadott szervezet (tanács), mely az európai egyházi (felekezeti) könyvtárakat fogja össze – ökumenikus jelleggel –, kezdettől *meghívta tagjai közé* az Egyházi Könyvtárak Egyesülését. Mindez uniós tagságunk előtt kiemelt jelentőséggel bírt. A BETH-nek 2002 óta *rendes tagja* az Egyházi Könyvtárak Egyesülése.

A BETH 1996 szeptemberében Magyarországon tartotta éves összejövetelét. A vendéglátó házigazda Pannonhalma volt. A szokásos szakmai kiránduláson Esztergomot, Szentendrét nézték meg a résztvevők, és Budapesten találkoztak az EKE elnökségével is.

Éves közgyűléseiket 2005-ben ismét Magyarországon tartják.

6. Tízéves az Egyházi Könyvtárak Egyesülése

Az információs és kommunikációs technológia térnyerése – az 1980-as évek végén, az 1990-es évek elején – a világon mindenhol a könyvtári szakma megújulását követelte. Európában is új könyvtári trendek mutatkoztak. A külföldi szakmai irányok a hazai könyvtárügyet is befolyásolták, az európai uniós tagság lehetősége meg is követelte az EU-konformitást a könyvtári területen is. Az 1990-es évek közepétől el is kezdődött az ugyancsak sürgető változtatás a hazai könyvtári rendszeren.

1997-ben megszületett a kulturális törvény, 1998-ban elkészült a Nemzeti Informatikai Stratégia, egy koncepció az országos könyvtári, múzeumi, levéltári és közművelődési információs hálózat fejlesztésére, mely megfogalmazta a hazai könyvtárügy első hároméves stratégiai fejlesztési tervét. 2000-tól a hazai nagy könyvtárak is elkészítették a saját fejlesztési, stratégiai tervüket, megfogalmazták feladataikat, céljukat, jövőképüket.

Az egyházi könyvtárak helyzetfelmérése is elkészült. 2002-ben az elnök, *Gáborjáni Szabó Botond* az elnökség javaslatait figyelembe véve

Rabbinikus tudományok kara **Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetem** **Pedagógium**

English version

ÜDVÖZÖLJÜK EGYETEMÜNK HONLAPJÁN

Rabbinikus tudományok kara

Rabbiképző szak
Liturgiátörténet-előadó szak
Kántorképző szak
Zsidó művelődéstörténet szak

ORGANOGRAM

Főiskolai kar SZAKOK

Judaiztika tanár
Zsidó közösség szervező (szociális-munkás)
Felvételi tájékoztató

Szabályzatok

Kiadványok
Statisztikák

Goldmark kórus

Zsinagógai naptár
A Zsinagóga hírei
RÖVID HÍREK
Mit mond a Halacha
Izrael és a zsidó világ hírei

TANÉVNAPTÁR

Hetizakasz	Aktuális
Tudomány	Oktatási Osztály
Ajánlott honlapok	Évfordulók
Alapítványunk	Könyv ajánló
Vendégünk	Dvár Torá
DOKTORISKOLA	
MTA kutatócsoport	
NYELVVIZSGAKÖZPONT	

Tanszékek

Szentírás- és talmudtudományi
Liturgia tanszék
Történelem és vallásbölcsélet
Zsidó művelődéstörténet
Neveléstudományi és szociális munka
Nyelvi lektorátus

Oktatást segítő egységek

Zsinagóga
Könyvtár
Nyelvi labor
Számítógéppont
Gyakorló iskolák

"TE ÉRTED...."
Schöner Alfréd új könyve

NAGYÜNNEPI IMAREND
2004 - 5785

VIZSGAKONCERT 2004

Záróvizsga
a közösségszervező szakon

Sokszínű zsidóság, sokszínű művészet
SZARVASON

Rabbi Arnold Turetzky

Államvizsga
a judaisztika tanár szakon

ÉVZÁRÓK 2004

1084. Budapest, Bétkocsis utca 2. Postacím: 1444 Bp. Pf. 212 Tel.&fax:(36-1) 317 - 2396, 318 - 7049

© Koosis Péter 1999-2003 **Diplomásaink**

fogalmazta meg az egyházi könyvtárak további feladatait *A magyarországi egyházi könyvtárak helyzete, célja és jövőképe* címmel. (A dolgozat olvasható az egyesület honlapján, és megjelent a Könyvtári Figyelő 2002. évi 1–2. számában.)

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülete *2004-ben* ünnepli *tizedik születésnapját*. A jubileumi közgyűlés és konferencia Kalocsán volt, ahol tíz évvel ezelőtt, 1994 márciusában először találkoztak a magyarországi egyházi gyűjtemények képviselői és határozták el egy munkaközösség létrehozását; ahol először körvonalazódott az egyesülés terve.

A tizedik évforduló – mint minden hasonló alkalom – az ünneplés mellett számadásra és a további feladatok megfogalmazására is készíti az egyesülés tagjait.

Az egyházi könyvtárak – különleges gyűjteményük révén, mely vitathatatlanul a nemzeti kulturális örökség része – sajátos csoportot alkotnak a hazai könyvtárak között. Bár a rendszerváltást megelőző évtizedekben uralkodó hivatalos eszme megpróbálta kiszorítani őket, mégis letagadhatatlanul beletartoznak a hazai könyvtári rendszerbe, melyet éppen különleges

gyűjteményükkel gazdagítanak. Az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének létrehozása a rendszerváltás utáni években igen fontos tett volt, mert életre keltette az egykor fényes, aztán szinte megsemmisült vagy eltékozolt, romjaiban, maradványaiban is gazdag, de holt egyházi gyűjteményeket, s megteremtette az egyházi könyvtárak *érdekképviseletét*.

A következő évek *feladata az állam és a szakma* részéről, hogy az egyházi könyvtárak (gyűjtemények) ismét elfoglalhassák méltó és megfelelő helyüket a nemzeti kulturális életben, a magyar könyvtári rendszerben. Mindez kulturpolitikai feladat, s morális és anyagi megbecsülésben valósulhat meg. Az *egyházi könyvtárak* sürgető *kihívása* pedig, hogy egyre jobban bekapcsolódjanak a hazai és európai könyvtári, (köz)gyűjteményi, (köz)művelődési rendszerbe, információs rendszerbe.

Ásványi Ilona

(Szent Jeromos az EKE weblapjáról)